

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Τεύχος XCIX, Δευτέρα 17 Μαΐου 2010.

Συντακτική Ομάδα:

Βλαστάρης Γιάννης
Ζυγά Ιωάννα-Νικολέττα
Καλογρίδης Γιάννης
Καρακατσάνη Φαίη
Κόκαλη Χριστίνα
Παναγιωτίδου Ράνια

Συντονιστής:

Δρ. Κωνσταντίνος Φίλης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

- ✓ *Επίσκεψη του Βραζιλιάνου προέδρου Lula da Silva στη Μόσχα: «Άρωμα» στρατηγικής συνεργασίας, με άξονες την ενέργεια, την αμυντική βιομηχανία, αλλά και τις διεθνείς σχέσεις*
- ✓ *Επίσκεψη Medvedev στην Άγκυρα*
- ✓ *Η Ρωσία στη Μέση Ανατολή: προς κάλυψη κενού ισχύος και ενίσχυση γοήτρου*
- ✓ *Ματιές στην επικαιρότητα*

Επίσκεψη του Βραζιλιάνου προέδρου Lula da Silva στη Μόσχα: «Άρωμα» στρατηγικής συνεργασίας, με άξονες την ενέργεια, την αμυντική βιομηχανία, αλλά και τις διεθνείς σχέσεις

Διήμερη επίσημη επίσκεψη πραγματοποίησε στη ρωσική πρωτεύουσα ο πρόεδρος της Βραζιλίας, Luiz Inácio Lula da Silva, στις 13 και 14 Μαΐου, στο πλαίσιο της οποίας επιβεβαιώθηκε η έντονη δυναμική συνεργασίας που έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια ανάμεσα στη Μόσχα και τη Μπραζίλια.

Πράγματι, ο Βραζιλιάνος πρόεδρος είχε την ευκαιρία να συναντηθεί με τον ομόλογό του, Dmitry Medvedev, και στο επίκεντρο των συνομιλιών τους βρέθηκε ένα ευρύτατο φάσμα πεδίων διμερούς συνεργασίας, ενώ οι δύο πλευρές προχώρησαν και στην υπογραφή διάφορων μνημονίων, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζει ένα σχέδιο για την σταδιακή άνοδο των σχέσεων Ρωσίας – Βραζιλίας στο επίπεδο μιας «στρατηγικής συνεργασίας». Επισημαίνεται πως οι δύο ηγέτες συναντιούνται για δεύτερη φορά σε διάστημα ενός μήνα, καθώς ο Ρώσος πρόεδρος είχε φιλοξενηθεί στις 16 Απριλίου στη Μπραζίλια, στο πλαίσιο της συνόδου των χωρών της ομάδας BRIC (Brazil, Russia, India, China).

Όπως φάνηκε ξεκάθαρα από την ατζέντα της επίσκεψης, στόχος των δύο πλευρών είναι η μεγιστοποίηση της διμερούς οικονομικής, ενεργειακής και τεχνολογικής συνεργασίας, με έμφαση στην υλοποίηση μεγάλων σχεδίων σε τομείς υψηλής τεχνολογίας. Συγκεκριμένα, οι δύο ηγέτες συζήτησαν τρόπους για την επαναφορά του όγκου του διμερούς εμπορίου (4,6 δις δολάρια το 2009) στα επίπεδα στα οποία κυμαίνονταν πριν την οικονομική κρίση (6,8 δις δολάρια). Ο πρόεδρος Lula, μιλώντας σε επιχειρηματικό φόρουμ στη ρωσική πρωτεύουσα, αφού υπογράμμισε πως το διάστημα 2004-2008 το διμερές εμπόριο τετραπλασιάστηκε, εξέφρασε την πεποίθησή του πως μέσα στα επόμενα χρόνια η ανοδική τάση θα συνεχιστεί και πολύ σύντομα ο όγκος του θα ξεπεράσει τα 10 δις δολάρια. Παράλληλα, κατόνομασε τις δύο κατευθύνσεις προς τις οποίες πρέπει να κινηθούν οι σχετικές προσπάθειες: «Χρειάζεται ένα ποιοτικό άλμα για την ανάπτυξη των σχέσεών μας: πρέπει να αυξήσουμε το μερίδιο των αγαθών υψηλής προστιθέμενης αξίας (στον όγκο του διμερούς εμπορίου) και να ελαχιστοποιήσουμε τους φραγμούς».

Πράγματι, το δίπτυχο ανάπτυξης που έθεσε ο πρόεδρος Lula κυριάρχησε στις συνομιλίες του με τον Ρώσο πρόεδρο. Στο τομέα των αγαθών υψηλής προστιθέμενης αξίας οι δύο ηγέτες συζήτησαν, καταρχήν, την εγκατάσταση στη Ρωσία μονάδας παραγωγής των επιβατικών αεροσκαφών ERJ-145 της βραζιλιάνικης εταιρείας Embraer, μιας από τις μεγαλύτερες και πλέον επιτυχημένες παγκοσμίως στον τομέα των επιβατικών αεροσκαφών μικρού και μεσαίου μεγέθους (ας σημειωθεί εδώ χαρακτηριστικά ότι στις 13 Μαΐου ο Πολωνός υπουργός Άμυνας, Bogdan Klich, ανακοίνωσε πως η πολωνική κυβέρνηση θα προμηθευτεί αεροσκάφη της Embraer για την μετακίνηση των αξιωματούχων της, προς αντικατάσταση εκείνου που κατέπεσε παρασύροντας στο θάνατο τον πρόεδρο L. Kaczynski). Επίσης, στον εν λόγω τομέα θα πρέπει να τοποθετηθούν και οι συζητήσεις για αγορά από την βραζιλιάνικη κυβέρνηση ρωσικών αντιαεροπορικών συστημάτων, πιθανότατα Tor-M1, όπως αποκάλυψε ο Mikhail Dmitriyev, επικεφαλής της ρωσικής Ομοσπονδιακής Επιτροπής για την Στρατιωτική και Τεχνική Συνεργασία. Από την άλλη πλευρά, στην κατεύθυνση προς ελαχιστοποίηση των φραγμών, οι δύο ηγέτες συζήτησαν εκτενώς τις προοπτικές ανάπτυξης ενός μηχανισμού που θα επιτρέπει τη χρήση των εθνικών νομισμάτων των δύο χωρών για τις πληρωμές στο πλαίσιο του διμερούς εμπορίου. Ασφαλώς, από την ατζέντα των συνομιλιών δεν θα μπορούσε να λείπει η ενεργειακή διάσταση της διμερούς συνεργασίας. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο ρωσικός ενεργειακός κολοσσός Gazprom μέχρι τα τέλη του χρόνου θα έχει ανοίξει περιφερειακό γραφείο στο Ρίο ντε Τζανέιρο, το οποίο θα είναι επιφορτισμένο με το συντονισμό των έργων του ομίλου στη Βραζιλία, αλλά και στις υπόλοιπες χώρες της Λατινικής Αμερικής. Πέραν, όμως, αυτού, οι δύο ηγέτες συζήτησαν επίσης τη συνεργασία των δύο πλευρών στην κατασκευή εργοστασίων παραγωγής υδροηλεκτρικής και θερμοηλεκτρικής ενέργειας στη Βραζιλία.

Τέλος, οι da Silva και Medvedev είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν μια σειρά από θέματα που κυριαρχούν στη διεθνή επικαιρότητα, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζει το ζήτημα των πυρηνικών του Ιράν. Εν προκειμένω, μάλιστα, ο Ρώσος πρόεδρος αναφέρθηκε στις 14 Μαΐου, στην συνέντευξη τύπου που παραχώρησε από κοινού με τον Βραζιλιάνο ομόλογό του, στην επικείμενη επίσκεψη που τελευταίου στην Τεχεράνη (προγραμματισμένη για τις 16 Μαΐου), η οποία θα είχε το χαρακτήρα μιας ύστατης προσπάθειας αναβίωσης των διπλωματικών προσπαθειών επίλυσης του ζητήματος. Συγκεκριμένα, ο Medvedev, αφού εξέφρασε την ελπίδα του να έχει επιτυχία η αποστολή του προέδρου Lula, υπογράμμισε πως αυτή θα είναι η

τελευταία ευκαιρία της Τεχεράνης να αποφύγει τις κυρώσεις που θα τις επιβάλλει το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Εκτίμηση

Τα αποτελέσματα της επίσκεψης του προέδρου της Βραζιλίας στη Μόσχα φαίνεται να επιβεβαιώνουν τις εκτιμήσεις που κάνουν λόγο για στρατηγική επιλογή της ρωσικής ηγεσίας προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης ισχυρών δεσμών με τις χώρες που αποτελούν τις αναδυόμενες οικονομικές δυνάμεις του πλανήτη. Οι εν λόγω δεσμοί αναπτύσσονται τόσο σε διμερές, όσο και σε πολυμερές επίπεδο (βλ. BRIC), ενώ εκτείνονται σε πολλούς και διάφορους τομείς, από την ενέργεια μέχρι την άμυνα και την τεχνολογία. Στην περίπτωση των σχέσεων Ρωσίας – Βραζιλίας είναι προφανές πως τα πεδία στα οποία θα μπορούσε να ενταθεί η οικονομική συνεργασία είναι πολυάριθμα. Ωστόσο, ο δρόμος που πρέπει να διανυθεί είναι ακόμη μακρύς, καθώς παρά τις προόδους το διμερές εμπόριο παραμένει σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Από την άλλη πλευρά, το ίδιο φαίνεται πως ισχύει και στο πεδίο της συνεργασίας στα διεθνή ζητήματα: η περαιτέρω προώθηση του συντονισμού των πολιτικών των χωρών του BRIC απέναντι στις διεθνείς προκλήσεις (π.χ. στο θέμα των πυρηνικών του Ιράν) παραμένει ένα ανοιχτό ζήτημα.

Επίσκεψη Medvedev στην Άγκυρα

Στην Άγκυρα βρέθηκε ο Ρώσος πρόεδρος την Τετάρτη 12 Μαΐου προκειμένου να συναντηθεί με την τουρκική ηγεσία. Πρόκειται για την εντεκάτη συνάντηση κορυφής των δυο χωρών από το 2004 γεγονός που επιβεβαιώνει την αυξανόμενη αλληλεξάρτηση τους. Στην ατζέντα των συνομιλιών κυριάρχησαν ζητήματα σχετικά με την ενέργεια, την οικονομία, την κατάργηση της βίζας μεταξύ των δυο χωρών, καθώς και γενικότερα θέματα διμερούς συνεργασίας και υπογράφηκαν είκοσι διμερείς συμφωνίες.

Κεντρική θέση στις συνομιλίες των δυο πλευρών είχε το ζήτημα του πυρηνικού εργοστάσιου της Τουρκίας. Πρόκειται για ένα φιλόδοξο πολυδάπανο σχέδιο- σημειώνεται ότι η αξία του εκτιμάται στα είκοσι δις ευρώ- την υλοποίηση του οποίου στη νότια ακτή της Τουρκίας θα αναλάβει μια κοινοπραξία, υπό την ηγεσία της ρωσικής εταιρείας Atomstroieexport, στην οποία θα συμμετέχει και η Ιταλία. Η έναρξη της κατασκευής έχει προγραμματιστεί το Νοέμβριο του τρέχοντος έτους και αναμένεται να ολοκληρωθεί στα επόμενα τρία χρόνια. Το εργοστάσιο, το

οποίο θα αποτελέσει το πρώτο ρώσικο πυρηνικό εργοστάσιο εκτός συνόρων, υπολογίζεται ότι θα αποφέρει μεγάλα κέρδη και στις δυο πλευρές. Η μισή από την παραγόμενη ενέργεια του εργοστασίου θα πωλείται στην Τουρκία σε μια προσυμφωνημένη τιμή και η υπόλοιπη ποσότητα θα πωλείται στην ελεύθερη αγορά. Η Ρωσία έχει ήδη προτείνει την κατασκευή άλλων τεσσάρων πυρηνικών εργοστασίων στην ίδια περιοχή, ενέργεια η οποία μάλλον ως πρόωρη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί, δεδομένου ότι η συμφωνία αυτή δεν έχει επικυρωθεί ακόμη από το τουρκικό κοινοβούλιο, το οποίο στο παρελθόν έχει απορρίψει μια παρόμοια απόφαση της κυβέρνησης.

Εξίσου σημαντική θεωρείται και η συμφωνία για την κατάργηση της προξενικής θεώρησης δεδομένου ότι τουλάχιστον δύομιση με τρία εκατομμύρια Ρώσοι τουρίστες επισκέπτονται την Τουρκία κάθε χρόνο. Το νέο καθεστώς αφορά ταξίδια διάρκειας μικρότερης των τριάντα ημερών και αναμένεται να ισχύσει άμεσα με τελικό σκοπό την ολοκληρωτική κατάργηση της βίζας. Ο Ρώσος πρόεδρος τόνισε πως πρόκειται για μια πολύ μεγάλη απόφαση καθώς θα βοηθήσει να έρθουν οι δυο λαοί πιο κοντά και επομένως θα ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των δυο πλευρών μελλοντικά. Επιπρόσθετα, οι δυο χώρες υπέγραψαν ένα κοινό πρόγραμμα για την αμοιβαία προώθηση του τουρισμού τους για το επόμενο έτος και ένα μνημόνιο συνεργασίας για τις μεταφορές στη Μαύρη Θάλασσα. Οι προαναφερθείσες συμφωνίες θα συνεισφέρουν στην ευόδωση του δεδηλωμένου στόχου των δυο πλευρών για την ενίσχυση του όγκου των συναλλαγών τους. Υπογραμμίζεται ότι επί του παρόντος, η αξία των συναλλαγών υπολογίζεται στα τριάντα δις ευρώ, ενώ οι δυο πλευρές επιδιώκουν τον τριπλασιασμό της εντός της επόμενης πενταετίας. Ο Dmitry Medvedev τόνισε ότι ο συγκεκριμένος στόχος είναι «φιλόδοξος, αλλά εφικτός».

Οι δύο πλευρές συζήτησαν επίσης αναφορικά με τον υπό σχεδίαση αγωγό Σαμψούντας-Τσειχάν Συγκεκριμένα, εξετάστηκαν πιθανοί τρόποι ώστε η Ρωσία να συμμετάσχει μελλοντικά στην κατασκευή του αγωγού, την οποία έχουν αναλάβει η τουρκική εταιρεία Calik και η ιταλική πολυεθνική Eni. Μάλιστα, η Ρωσία σε μια κίνηση καλής θέλησης συμφώνησε να εξαιρέσει την Τουρκία από το πρόστιμο που επιβάλλεται σε περίπτωση που η χώρα δεν καταναλώσει το φυσικό αέριο που έχει συμφωνηθεί.

Τέλος, περιφερειακά ζητήματα, όπως το ζήτημα του θύλακα του Ναγκόρνο Καραμπάχ και οι

σχέσεις της Τουρκίας με την Αρμενία, βρεθήκαν επίσης στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των δυο πλευρών. Ο Ρώσος πρόεδρος εξέφρασε την αισιοδοξία του για την τελική επίλυση των δυο αυτών θεμάτων και εξήρε το «άνοιγμα» της Τουρκίας προς την Αρμενία, τονίζοντας παράλληλα πως οι συμφωνίες της Ζυρίχης (μεταξύ Τουρκίας και Αρμενίας) αποτελούν σημείο αναφοράς και η προσπάθεια πρέπει να συνεχιστεί. Ο Medvedev υπογράμμισε πως ενθαρρυντικά βήματα έχουν γίνει και προς την κατεύθυνση επίλυσης των διμερών διαφορών Αρμενίας και Αζερμπαϊτζάν.

Σημειώνεται πως το ταξίδι του Ρώσου προέδρου στην Τουρκία αποτέλεσε τον τελευταίο σταθμό της περιοδείας του στη Μέση Ανατολή. Ο Dmitry Medvedev έκανε λόγο για μια εξαιρετική μέρα για τις ρωσο-τουρκικές σχέσεις, και υπογράμμισε πως πρόκειται μόνο για την αρχή μιας εξαιρετικά επωφελούς συνεργασίας μεταξύ των δυο χωρών.

Εκτίμηση

Η ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ Ρωσίας και Τουρκίας είναι εμφανής. Οι δυο πλευρές διευρύνουν συστηματικά τη συνεργασία τους σε νέους τομείς μέσω των συχνών επαφών τους, ενώ κερδίζουν έδαφος και στον επικοινωνιακό τομέα.

Αναφορικά με τη συμφωνία για την κατασκευή του πυρηνικού εργοστασίου θα πρέπει να σημειωθεί πως ναι μεν θεωρείται κεφαλαιώδους σημασίας, ωστόσο πρόκειται για ένα έργο κοστοβόρο, με μεγάλο οικονομικό ρίσκο, ενώ και η απόσβεση του κόστους του θα πραγματοποιηθεί μακροπρόθεσμα. Στα παραπάνω θα πρέπει να προστεθούν και η ανησυχία των γειτονικών χωρών αναφορικά με την σταθερότητα και την αλλαγή συσχετισμών στην περιοχή τους, και επιπρόσθετα ο φόβος για την χρήση της πυρηνικής ενέργειας για μη ειρηνικούς σκοπούς. Το ρίσκο που συνοδεύει την συγκεκριμένη επένδυση απορρέει επίσης και από το γεγονός ότι σχετική συμφωνία έχει απορριφθεί ήδη μία φορά στο παρελθόν από το τουρκικό κοινοβούλιο. Συνεπώς, δεν αποκλείεται το συγκεκριμένο έργο να μείνει στα χαρτιά εν τέλει.

Σε κάθε περίπτωση, η κωλυσιεργία των Βούλγαρων σχετικά με τον αγωγό Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη έχει στρέψει το ρώσικο ενδιαφέρον σχεδόν αποκλειστικά προς την Τουρκία. Ίσως, η Ρωσία αναγκαστεί να αλλάξει τους ενεργειακούς της σχεδιασμούς στο μέλλον εξαιτίας της

στάσης αυτής της Βουλγαρίας. Πράγματι, ήδη συζητιέται το ενδεχόμενο συγχώνευσης του αγωγού Μπουργκάς- Αλεξανδρούπολη με τον αγωγό Σαμψούντα- Τσειχάν, χωρίς, όμως, να έχουν ληφθεί οριστικές αποφάσεις. Βέβαια, εύλογα, γεννιέται το ερώτημα κατά πόσο συμφέρει τη Μόσχα ο έλεγχος από μέρους της Τουρκίας ως χώρας διέλευσης ενός τόσο μεγάλου μέρους της ρωσικής ενέργειας. Δεδομένου ότι η Άγκυρα ελέγχει το 70% περίπου του πετρελαίου των Στενών, το Κρεμλίνο θα πρέπει να εξετάσει το κατά πόσο το συμφέρει να προχωρήσει σε μια τέτοια συνεργασία, εντείνοντας παράλληλα την ενεργειακή της εξάρτηση από την Τουρκία, η οποία ιστορικά έχει αποδειχθεί απρόβλεπτη και σχετικά ασταθής εταίρος. Η ρωσική ηγεσία, εξάλλου, δεν γνωρίζει ποια θα είναι η τουρκική ηγεσία στο μέλλον και αν τα συμφέροντα της θα συντάσσονται με αυτά της πρώτης ή εάν η Άγκυρα θα χρησιμοποιήσει την ενέργεια ως εργαλείο πίεσης ενάντια στην Μόσχα.

Σίγουρα ο ιστορικός ανταγωνισμός μεταξύ των δυο χωρών δε μπορεί να εξαλειφθεί μέσα σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα, εκτός βέβαια εάν υπάρξει ένας ιστορικός συμβιβασμός που όμως δε φαίνεται πιθανός προς το παρόν. Διαφαίνονται συνεπώς τα όρια της συνεργασίας μεταξύ των δυο χωρών. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι πάρα την πίεση της Τουρκίας για συμπαραγωγή οπλικών συστημάτων, η Ρωσία έχει αρνηθεί κατηγορηματικά. Επίσης είναι βέβαιο πως η Μόσχα παρακολουθεί με επιφύλαξη τα ανοίγματα της Άγκυρας προς την Κεντρική Ασία, καθώς η ίδια έχει αποδείξει ήδη από την περίοδο του Οζάλ πως θεωρεί την περιοχή αυτή το «εγγύς εξωτερικό» της και άρα δεν πρόκειται να δεχτεί την επιρροή άλλων χωρών. Όλα αυτά, ίσως, αναβιώσουν τον ανταγωνισμό των δυο χωρών στο μέλλον εις βάρος της μέχρι τώρα συνεργασίας τους.

Η Ρωσία στη Μέση Ανατολή: προς κάλυψη κενού ισχύος και ενίσχυση γοήτρου

Στη Μέση Ανατολή επιχειρεί να επεκτείνει την επιρροή της η Ρωσία, πραγματοποιώντας μια σειρά ανοιχτών κινήσεων που σίγουρα προξενούν έντονο διεθνές ενδιαφέρον. Στα πλαίσια αυτής της επιδίωξης, πραγματοποιήθηκε την προηγούμενη εβδομάδα η συνάντηση του προέδρου της Ρωσίας, Dmitry Medvedev, με τον πρόεδρο της Συρίας, Bashar Al-Assad, και τον ηγέτη της Hamas, Khaled Mashaal.

Οι συζητήσεις που έλαβαν χώρα μεταξύ Ρωσίας και Συρίας στις 12 Μαΐου επικεντρώθηκαν στα ενεργειακά ζητήματα. Συγκεκριμένα, ο Dmitry Medvedev πρότεινε συνεργασία των δύο χωρών, πέρα από τους παραδοσιακούς τομείς του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, και στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας και υπογράμμισε ότι η χώρα του προτίθεται να κατασκευάσει πυρηνικούς αντιδραστήρες για τη Συρία.

Κατά την διάρκεια των συνομιλιών του με τον Mashaal, ο Medvedev υπογράμμισε την ανάγκη συμφιλίωσης μεταξύ Hamas και Fatah και επέμεινε ότι κανένας παράγοντας δεν θα πρέπει να αποκλειστεί από την ειρηνευτική διαδικασία της Μέσης Ανατολής. Τόνισε ακόμη, πόσο σημαντική θεωρεί την εγκαθίδρυση ενός κυρίαρχου κράτους. Σημειώνεται ότι η απόδοση υπόστασης στην εν λόγω οργάνωση μέσω επισήμων επισκέψεων είναι μια πρακτική που έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την απόσταση που κρατούν τα λοιπά μέλη του κουαρτέτου της Μέσης Ανατολής, που έχουν θέσει ως όρο για την έναρξη επαφών την αποκήρυξη της τρομοκρατίας εκ μέρους της Hamas. Η Ρωσία είναι από τις ελάχιστες ευρωπαϊκές χώρες που διατηρούν δεσμούς με την Hamas, καθώς τόσο η ΕΕ - στο μεγαλύτερο κομμάτι της - όσο και οι ΗΠΑ και το Ισραήλ τη θεωρούν τρομοκρατική οργάνωση. Η ίδια η Hamas αποδίδει ιστορική σημασία στην συνάντηση, καθώς τη αντιμετωπίζει ως σημάδι αναγνώρισης της πολιτικής της υπόστασης και επιβεβαίωσης του ισχυρισμού της ότι εκπροσωπεί έναν μεγάλο αριθμό Παλαιστίνων.

Ιδιαίτερα ισχυρή, έως και οργισμένη, υπήρξε η αντίδραση του Ισραήλ όταν πληροφορήθηκε την επίσκεψη. Ο υπουργός εξωτερικών της χώρας σε δήλωσή του στις 13 Μαΐου δεν δίστασε να εκφράσει επίσημα την «βαθιά απογοήτευσή» του, τονίζοντας πως ανέμενε η Ρωσία να αναλάβει υποστηρικτικό ρόλο ενάντια στον τρόπο της Hamas. Υπερασπιζόμενος την κίνηση της χώρας του, ο εκπρόσωπος του υπουργείου εξωτερικών της Ρωσίας, Andrei Nesterenko, σε δήλωσή του την ίδια μέρα, υπογράμμισε πως «η Hamas δεν είναι μια τεχνητή κατασκευή. Είναι ένα κίνημα που κερδίζει την εμπιστοσύνη και την συμπάθεια μεγάλου αριθμού Παλαιστίνων». Συνεχίζοντας, υποστήριξε πως οι τακτικές επαφές που διατηρεί η χώρα του με την οργάνωση δεν είναι η εξαίρεση, αλλά ο κανόνας για το κουαρτέτο της Μέσης Ανατολής, χωρίς, όμως κανείς από τους τρεις άλλους εταίρους – ΗΠΑ, ΕΕ, NATO – να το παραδέχεται.

Εκτίμηση

Η Ρωσία συνεχίζει την «επίθεση φιλίας» στη Συρία, επίθεση η οποία είναι μάλλον αμοιβαία. Κάθε μέρος επιδιώκει να αποκομίσει τα δικά του οφέλη από τη διαδικασία. Η Συρία επιδιώκει να βγει από τη διεθνή απομόνωση, να από-περιθωριοποιηθεί, να επανακάμψει στο χώρο της Μέσης Ανατολής. Για το λόγο αυτό, το τελευταίο διάστημα καταβάλλει ιδιαίτερες προσπάθειες να βελτιώσει τις σχέσεις της με «εχθρικά» προς αυτήν κράτη, όπως η Τουρκία. Παράλληλα, η προσέγγισή της με τη Ρωσία μεταφράζεται ως επιθυμία διασφάλισης των συμφερόντων της στην περιοχή μέσω της ενίσχυσης των ιστορικών της δεσμών με τον ισχυρό αυτό εταίρο.

Από την πλευρά της, η Ρωσία διατηρούσε ανοιχτό διάυλο επικοινωνίας με τη Συρία και τη Hamas από την εποχή ακόμη που βρίσκονταν και οι δύο στο περιθώριο. Η πρόσφατη σύσφιγξη οφείλεται στη διαπίστωση της Μόσχας πως η συνεννόηση με το Ιράν γίνεται όλο και πιο δυσχερής. Επόμενη της κίνηση με αυτά τα δεδομένα είναι η εύρεση εταίρων οι οποίοι αν και δεν διαθέτουν την ισχυρή επιρροή του Ιράν, είναι περισσότερο προβλέψιμοι και σταθεροί. Πράγματι, η Συρία όσο και η Hamas παίζουν ισχυρό περιφερειακό ρόλο σε ζητήματα της ευρύτερης περιοχής τους, που αναδεικνύεται σε ολοένα σημαντικότερο πεδίο για τη Ρωσία. Η επιλογή της Συρίας υπαγορεύθηκε και από την επιδίωξη της Ρωσίας να αποκτήσει ερείσματα που δυνητικά θα μπορούσαν να την καταστήσουν συνδιαμορφωτή των εξελίξεων στη Μέση Ανατολή.

Πρόσφατη έκφραση αυτής της επιδίωξης της Ρωσίας αποτελούν οι συζητήσεις για την επαναλειτουργία ναυτικών βάσεων της Σοβιετικής Ένωσης στο Tartus και στην Latakia που ξεκίνησαν γύρω στο 2006. Μέχρι σήμερα, οι δηλώσεις και των δύο κρατών, ιδιαίτερα της Συρίας, επάνω στο συγκεκριμένο θέμα είναι φειδωλές και συνήθως αρνητικές, συμπερασματικά όμως προκύπτει πως επιδίωξη και των δύο μερών είναι να επαναλειτουργήσει το λιμάνι του Tartus, ώστε να αποτελέσει βάση της ρωσικής παρουσίας στη Μεσόγειο. Η Ρωσία έχει ξεκινήσει να επισκευάζει τις, ανενεργές από το 1970, εγκαταστάσεις του Tartus, ενώ σε περίπτωση που το λιμάνι χρησιμοποιηθεί, θα απαιτηθεί αναβάθμιση της αεράμυνας της Συρίας, θέμα το οποίο φαίνεται να έχει ήδη συζητηθεί.

Ματιές στην επικαιρότητα

Πολιτική

- **Στις 12 Μαΐου ο Αφγανός πρόεδρος, Hamid Karzai, συναντήθηκε με τον Αμερικανό ομόλογό του, Barack Obama, στο πλαίσιο της τετραήμερης επίσκεψής του στις ΗΠΑ.** Κύριος στόχος της συνάντησης ήταν η βελτίωση της εικόνας του Αφγανιστάν στο εξωτερικό, αλλά και η απόσπαση της αμερικανικής βοήθειας στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας. Οι δύο άνδρες ανανέωσαν τη δέσμευσή τους να εξαλείψουν την τρομοκρατική απειλή στη Νοτιο-ανατολική Ασία μέσω στενής συνεργασίας κυρίως σε στρατιωτικό επίπεδο. Επόμενο σταθμό του Karzai αποτέλεσε η Βρετανία, όπου είχε την ευκαιρία να συγχαρεί εκ του σύνεγγυς τον νέο πρωθυπουργό της χώρας, David Cameron. Οι δύο ηγέτες συζήτησαν θέματα διμερούς συνεργασίας με επίκεντρο τον πόλεμο στο Αφγανιστάν.
- **Το σύμφωνο μη στρατιωτικής πυρηνικής συνεργασίας που είχαν υπογράψει ΗΠΑ και Μόσχα τον Μάιο του 2008 διαβιβάστηκε στις 11 Μαΐου στο Κογκρέσο από τον Αμερικανό πρόεδρο, Barack Obama.** Η συμφωνία επιτρέπει στις δυο χώρες την ανάπτυξη εμπορικών σχέσεων και την αντιμετώπιση της διάδοσης των πυρηνικών όπλων. Υπενθυμίζεται πως το συγκεκριμένο σύμφωνο είχαν υπογράψει οι George Bush και Vladimir Putin, αλλά αποσύρθηκε από τον πρώτο ύστερα από την σύρραξη Ρωσίας-Γεωργίας το καλοκαίρι του 2008.
- **Ποινική έρευνα για τις καταγγελίες εις βάρος της Yulia Tymoshenko που είχαν γίνει το 2003 και που αφορούν στην απόπειρα δωροδοκίας και διαφθοράς του ανώτατου δικαστηρίου της χώρας διεξάγεται από τις 12 Μαΐου στην Ουκρανία.** Η έρευνα είχε ξεκινήσει το Μάιο του 2004, ωστόσο εγκαταλείφθηκε ένα χρόνο μετά. Η υπόθεση ερευνάται εκ νέου, καθώς η εισαγγελία εκτιμά πως οι καταγγελίες δεν είχαν ερευνηθεί σωστά εκείνη την περίοδο.

- **Διαδηλωτές της αντιπολίτευσης στο Κιργιστάν κατέλαβαν στις 13 Μαΐου την έδρα της προσωρινής κυβέρνησης της Rosa Otunbayeva, στην πόλη Osh, στα νότια της χώρας.** Πιο συγκεκριμένα, 5000 οπαδοί του Kurmanbek Bakiyev συνεπλάκησαν με τους φρουρούς και εισέβαλαν στο κτήριο. Την επόμενη μέρα ο έλεγχος του κτηρίου ανακτήθηκε από υποστηρικτές της προσωρινής κυβέρνησης, αλλά κατά την ανταλλαγή πυροβολισμών ένας άνθρωπος έχασε τη ζωή του ενώ δεκάδες τραυματίστηκαν.
- **Διεύρυνση του κατηγορητηρίου εις βάρος του πρώην διοικητή του στρατού των Σέρβων, Ratko Mladic, ζήτησε η εισαγγελία του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου της Χάγης στις 13 Μαΐου.** Συγκεκριμένα, η εισαγγελία ζήτησε να προστεθούν στο κατηγορητήριο οι κατηγορίες της γενοκτονίας και των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας με ειδική αναφορά στην εθνική εκκαθάριση στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, στη γενοκτονία στη Σρεμπρένιτσα, στην πολιορκία στο Σαράγιεβο και τέλος, στην αιχμαλώτιση μελών του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.
- **Μέσω τηλεφωνικής συνομιλίας στις 13 Μαΐου οι πρόεδροι Obama και Medvedev συμφώνησαν να προωθήσουν τη λήψη νέων αυστηρότερων κυρώσεων προς το Ιράν.** Μάλιστα, σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση του Λευκού Οίκου, οι δύο πρόεδροι εξέφρασαν την επιθυμία οι κυρώσεις να ληφθούν το συντομότερο δυνατό.
- **Στις 12 Σεπτεμβρίου θα λάβει χώρα το δημοψήφισμα για την έγκριση των συνταγματικών μεταρρυθμίσεων, σύμφωνα με την ανακοίνωση που εξέδωσε στις 13 Μαΐου η Εκλογική Επιτροπή της Τουρκίας.** Παρ' όλα αυτά, την επόμενη ημέρα το Λαϊκό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα κατάθεση προσφυγή στο Συνταγματικό Δικαστήριο, ζητώντας την ακύρωση του δημοψηφίσματος.
- **Υπόλογη στο ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων βρέθηκε για ακόμη μια φορά η Ρωσία στις 12 Μαΐου.** Συγκεκριμένα, η χώρα κλήθηκε να καταβάλλει χρηματικό πρόστιμο ύψους περίπου 250.000 ευρώ σε οικογένειες ανθρώπων που έχασαν τη ζωή τους ή εξαφανίστηκαν στην Τσετσενία.

- **Νέα μεγάλη διαδήλωση έλαβε χώρα στο Κίεβο στις 11 Μαΐου με αφορμή την επικύρωση της συμφωνίας με τη Ρωσία για την παραχώρηση για 25 ακόμα χρόνια της ναυτικής βάσης της Σεβαστούπολης.** Η εν λόγω συμφωνία αποτελεί «κόκκινο πανί» τόσο για την ουκρανική αντιπολίτευση όσο και για τον λαό, καθώς έχει χαρακτηριστεί ως «υποταγή» στη Ρωσία.

Οικονομία

- **Για πρώτη φορά από το 2008, η οικονομία της Ρωσίας εμφάνισε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, σύμφωνα με ανακοίνωση της υπουργού οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, Elvira Nabiullina, στις 14 Μαΐου.** Ειδικότερα, το ΑΕΠ της Ρωσίας μεγεθύνθηκε κατά 2,9% το τρίμηνο Ιανουαρίου-Μαρτίου, ύστερα από κάμψη 3,8% τους τελευταίους τρεις μήνες του 2009. Το ποσοστό ανεργίας παρέμεινε σταθερό, ενώ οι πωλήσεις λιανικής αυξήθηκαν σημαντικά. Υπενθυμίζεται πως το 2009 η ρωσική οικονομία είχε συρρικνωθεί κατά 7,9%, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη πτώση στη μετασοβιετική ιστορία της χώρας.
- **Η Ευρωπαϊκή Ένωση ανακοίνωσε στις 15 Μαΐου πως πρόκειται να παράσχει στο Κιργιστάν οικονομική βοήθεια της τάξης των 51 εκατομμυρίων δολαρίων έως το 2013.** Οι εν λόγω πόροι θα διατεθούν για μεταρρυθμίσεις στο σύστημα υγείας και παιδείας. Σύμφωνα με την ΕΕ, η ενίσχυση της εν λόγω χώρας του Καυκάσου είναι απαραίτητη, ώστε να προβεί στις αναγκαίες για τον εκσυγχρονισμό της μεταρρυθμίσεις.
- **«Όχι» στην επιβολή επιπλέον φόρου στα είδη πολυτελείας ψήφισε στις 12 Μαΐου η ρωσική Δούμα.** Συγκεκριμένα, το νομοσχέδιο πρότεινε την επιβολή επιπλέον φόρου στην ακίνητη περιουσία αξίας άνω των 500.000 δολαρίων, σε αυτοκίνητα άνω των 67.000 δολαρίων καθώς και σε σκάφη και αεροπλάνα. Το νομοσχέδιο καταψηφίστηκε από τη Δούμα, καθώς, όπως ισχυρίστηκαν οι εισηγητές των κομμάτων, έχει ήδη επιβληθεί επαρκής φόρος στα είδη πολυτελείας.
- **Πτώση του ποσοστού της ανεργίας στο 12,3% από 12,9% σημειώθηκε στην Πολωνία τον Απρίλιο, βάσει στοιχείων που έδωσε στη δημοσιότητα το υπουργείο εργασίας της χώρας στις 10 Μαΐου.** Πιο συγκεκριμένα, ο αριθμός των ανέργων της χώρας μειώθηκε κατά 101.000 σε σχέση με τον Μάρτιο, ενώ άνεργοι παραμένουν 1,97 εκ. άτομα.

Σύμφωνα με το υπουργείο, οι περισσότερες εποχιακές θέσεις αφορούν στους κλάδους των κατασκευών, της γεωργίας, του τουρισμού και των μεταφορών.

➤ **Αρνητική αναμένεται να είναι η ανάπτυξη της ρουμανικής οικονομίας το 2010, σύμφωνα με εκτίμηση του κλιμακίου του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου που έχει μεταβεί στη χώρα.** Ο Οργανισμός, επιπρόσθετα, αναφέρει πως το ρουμανικό κράτος πρέπει να προχωρήσει άμεσα σε δημοσιονομική εξυγίανση και σε μια σειρά από διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις ενώ αναμένει πως το έλλειμμα θα διαμορφωθεί στο 6,8% του ΑΕΠ.

➤ **Αύξηση της τιμής των αυτοκινήτων της κατά 2% ανακοίνωσε στις 12 Μαΐου η ρωσική αυτοκινητοβιομηχανία AvtoVAZ.** Σύμφωνα με την ανακοίνωση, η εν λόγω αύξηση, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 15 του τρέχοντος μήνα, ήταν επιβεβλημένη λόγω της ανόδου των τιμών των υλικών που χρησιμοποιεί η εταιρία.

Ενέργεια

➤ **Διάταγμα για την εξοικονόμηση ενέργειας σε περιφερειακό επίπεδο εξέδωσε το Κρεμλίνο στις 13 Μαΐου.** Συγκεκριμένα, ο Ρώσος πρόεδρος, Dmitry Medvedev, ζήτησε τη σημαντική μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης, την οποία χαρακτήρισε ρεαλιστικό και αναγκαίο μέτρο για τη χώρα.

➤ **Ο αγωγός South Stream δεν πρόκειται να επηρεαστεί από πιθανή συγχώνευση της Gazprom με τη Naftogaz τόνισε στις 12 Μαΐου ο υπουργός Ενέργειας της Ρωσίας, Sergei Shmatko.** Σύμφωνα με τον υπουργό, το εν λόγω project είναι στρατηγικής σημασίας για τη χώρα του και η κατασκευή του αναμένεται να προχωρήσει κανονικά σε κάθε περίπτωση.

Άμυνα και ασφάλεια

➤ **Ρωσική εταιρεία κατασκευής ελικοπτέρων προτίθεται να προχωρήσει στην κατασκευή των πρώτων στον κόσμο επιθετικών ελικοπτέρων πέμπτης γενιάς,** σύμφωνα με δημοσιεύματα της ρωσικής εφημερίδας Gazeta, στις 13 Μαΐου. Η εφημερίδα μετέφερε δηλώσεις του διευθύνοντος συμβούλου της εταιρείας, Andrei Shubitov, ο οποίος δήλωσε πως

η εταιρεία του δουλεύει ήδη πάνω στο συγκεκριμένο έργο το οποίο αναμένεται να απορροφήσει κονδύλια ύψους ενός δις δολαρίων, μεγάλο μέρος από τα οποία αναμένεται να προέλθει από τον κρατικό προϋπολογισμό. Η εφημερίδα επίσης φιλοξένησε δηλώσεις του ειδικού επί θεμάτων γεωπολιτικής, Konstantin Sivkon, ο οποίος αναφέρθηκε στα χαρακτηριστικά του νέου αυτού ελικοπτέρου, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζουν η τεχνολογία «stealth» που θα διαθέτει, η αυξημένη εμβέλεια και ταχύτητα, καθώς και η ικανότητά του να βάλει όχι μόνο κατά στόχων στο έδαφος, αλλά και κατά μαχητικών αεροσκαφών.

➤ **Η ικανότητα της Ρωσίας να αποτρέψει επιθέσεις προερχόμενες από το διάστημα είναι εξαιρετικά περιορισμένη και ως εκ τούτου ενδέχεται να προκύψουν κίνδυνοι για την εθνική ασφάλεια,** δήλωσαν Ρώσοι απόστρατοι αξιωματικοί και άλλοι στρατιωτικοί ειδικοί σε σχετική ημερίδα που έλαβε χώρα στη Μόσχα στις 13 Μαΐου. Ο πρώην διοικητής της ρωσικής πολεμικής αεροπορίας, Anatoly Kornukov, δήλωσε χαρακτηριστικά πως η ρωσική τεχνολογία που αφορά την ανάπτυξη όπλων τα οποία θα μπορούσαν να τοποθετηθούν στο διάστημα υπολείπεται της αντίστοιχης αμερικανικής κατά είκοσι χρόνια τουλάχιστον. Επισημαίνεται πως η ρωσική κυβέρνηση είχε εξαγγείλει τον εκσυγχρονισμό του εν λόγω τομέα –με τη δημιουργία ενός αμυντικού δικτύου με χρήση των πυραύλων S400 και S500– αλλά κανένα συγκεκριμένο μέτρο δεν έχει παρθεί ακόμη.
